

K. NOREL

Mijnen

DE DOOD EN VERDERF BRENGENDE MONSTERS

De Spiegel op bezoek bij onze mijnenleggers.

De Nederlandsche marine beschikt over andere wapens dan duikbooten alleen. Wij hebben ook onze jagers en kruisers. Veel materiaal echter, is voor Indie bestemd. Bijna de heele zeegaande vloot is daar geconcentreerd. De verdediging van het eilandrijk in Azië is de voornaamste taak der Koninklijke Nederlandsche Marine. Voor de verdediging van Nederland komt het leger op de eerste plaats. De taak der Marine is kustverdediging, en zij verdedigt die vooral met mijnen. De mijnen vormen de kern van de maritieme defensie in Nederland. En bijna alle schepen - ienen om de verdediging met mijnen effectief te maken. Daar zijn de mijnenleggers, die de naam zegt het reeds - de mijnen in zee leggen.

Daar zijn de mijnenvegers, die ze opruimen, wanneer dat noodig is, en die ervoor zorgen dat de velden intact blijven, indien wind of stroom ze onklaar hebben gemaakt. Daar zijn de duikbooten en de torpedobooten, die, in samenwerking met vliegtuigen en kustbatterijen ervoor moeten zorgen dat geen vijand onze mijnenvelden kan verstoren. We zijn aan boord van de „Jan van Brakel" geweest, een van onze mijnenleggers. Het dek stond vol met die lieve „eitjes", van voor tot achter. Men kon er amper gaan. We herinneren ons, hoe de Van Ewijck op een mijn geloopt en in de lucht gevlogen is, hoe van de Jan van Gelder het achterschip totaal is weggescheurd, hoe de Binnendijk vergaan is door een mijn, en hoe er in de laatste weken tientallen buitenlandsche schepen door mijnen tot zinken zijn gebracht, en we voelen ons toch wat beklemd nu we tusschen zooveel dozijnen van die helsche apparaten loopen. Als hier aan toord eens een ongelukje gebeurde, wat dan? Waar zou de „Jan van Brakel", ja waar zou half Den Helder blijven? „Maak u niet ongerust", zegt de eerste officier aan boord van dezen mijnenlegger. „Op het oogenblik zijn ze totaal

ongevaarlijk." Op de mijnenleggers staan de mijnen allemaal op wagentjes en deze weer op rails. Onze meeste mijnenleggers, zooals de „Douwe Aukes", de „Van Meerlant", de „Medusa", en ook de nieuwste „Willem van der Zaan" hebben daar aparte ruimen voor.

Op de mijnenleggers, die tevens als politievaartuig dienst doen, de „Nautilus" en de „Jan van Brakel", zijn de rails aan dek. Al varende wordt het mijnenveld gelegd. Wanneer het schip de plaats bereikt heeft, waar het mijnenveld moet komen, laat men de wagentjes eenvoudig langs de rails naar de werpplaats rijden en de een na den ander plonsen ze in zee. Dan zijn de wagentjes ankers geworden; een ketting verbindt dit anker met den mijn en wordt zoover gevierd dat de mijn, die 'n klein drijfvermogen heeft, even onder de oppervlakte komt te zweven, diep genoeg onder water om niet gezien te worden, en niet zoo diep dat een schip er overheen kan varen. Wanneer de mijnenleggers naar hun havens terugvaren is het mijnenveld gelegd. Dan is een barrière opgeworpen, die mits ze dicht genoeg is — en dat kan geregeld worden naar den onderlingen afstand van de mijnen - door geen schip, althans geen groot schip, kan worden gepasseerd. Want ieder schip dat op een mijn loopt is bijna onherroepelijk verloren. In den wereldoorlog is gebleken welk een vernielend wapen mijnen zijn. Tallooze koopvaarders, ook Nederlandsche, zijn op mijnen geloopt.

En dan zijn thans de mogelijkheden om mijnen te leggen nog zooveel grooter dan toen. Men kan nu veel beter dan destijds onzichtbaar mijnen leggen. Onze beide nieuwste duikbooten, de O.19 en de O.20 zijn tevens als mijnenleggers ingericht. Zij kunnen een mijnversperring leggen terwijl ze onder water varen, en dus onzichtbaar zijn voor den

vijand. Wat dit beteekent is in 1916 bij de Dardanellen gebleken. Daar hadden de Turken mijnevelden gelegd, maar de Britsche en Fransche vloten, wier taak het was de Dardanellen te forceeren, hadden ze alle opgeruimd. De zee-engte was schoon, de slagschepen konden vrij varen. Ze stoomden op in den vroegen morgen na den dag, waarop de geallieerde mijnenvegers hun werk grondig hadden verricht.

Maar plotseling zinkt een Fransch slagschip naar de diepte, een oogenblik later verdwijnt een drijvend fort der Britten in de golven; er volgen nog twee groote schepen. Het wordt een debacle! En de vlootvoogd, die niet begrijpt, welke onzichtbare machten zijn bodems vernielen, laat de Stevens wenden. De aanval op de Dardanellen, die reeds geslaagd scheen, was mislukt. Wat was er gebeurd? In het holst van den nacht, waren twee oude sleepbooten in de zeeëngte verschenen en hadden mijnen overboord gezet. De schoongeveegde Straat was weer versperd. Die verrassing hebben twee sleepbootjes aan een groote vloot bereid. Ieder begrijpt hoe veel gemakkelijker nog mijnenleggende duikbooten dergelijke poetsen kunnen bakken. Wij hebben aan de officier op de „Van Brakel” gevraagd, hoe de mijnen dan wel tot ontploffing komen en hij heeft ons gewezen op de horens die aan alle kanten uit de ijzeren mantel steken. Zeven van die horens hebben de meeste Nederlandsche mijnen. Vijf van boven en twee aan den onderkant. Die laatste dienen tegen duikbooten. Deze horens zijn van lood, zoodat ze gemakkelijk buigen en wanneer ze buigen breekt een fleschje met pikrinezuur, dat zich in elke horen bevindt. Dat zuur wekt een electricchen stroom, die de explosieve lading van de mijn tot ontploffing brengt.

Er zijn — en hiermee kwam de officier op ons benauwd gezicht, toen we tusschen de mijnen doorkropen, terug- verschillende veiligheidsmaatregelen. Vooreerst om de mijnenleggers voor ongelukken te behoeden. Zoolang de mijn aan boord staat gebeurt er niets en onmiddellijk nadat; ze te water is gelaten — en er dus zeer veel kans is dat het leggende schip door stroom of stroom of door eenig defect met de gelegde mijn in aanraking komt — evenmin.

Pas een half uur na het leggen wordt de mijn gevaarlijk; dan is namelijk een zoutblokje, hetwelk als zekering dienst doet, gesmolten. Dooh er is ook gedacht aan het gevaar van rondrijvende mijnen. Komen er stormen, dan slaan dikwijls mijnen van hun ankers los. Het is thans reeds gebeurd. Op Texel en aan de kust bij Scheveningen zijn talrijke mijnen aangespoeld. Engelsche, Duitsche en ook Nederlandsche. Bij internationale overeenkomst zijn nu de mijnen zoo geconstrueerd dat ze, nadat ze van de verankering zijn losgeslagen, gevaarloos worden. Het contact van de electricche draad met de explosieve lading wordt dan verbroken en op den duur zinkt de mijn naar den bodem der zee. Niemand vertrouwe echter op dezen veiligheidsmaatregel. Er bestaat geen enkele zekerheid, dat hij altoos feilloos werkt. Aan het Texelsche strand is dezer dagen een mijn ontploft, zelfs zonder dat iemand een van de gevaarlijke horens aanraakte!

Ziet men een mijn aan het strand, laat hem liggen en waarschuw de politie. Treft men een mijn op zee, laat hem drijven en geef kennis aan de autoriteiten. Deskundigen van de marine zullen ze wel onschadelijk maken. Mijnen zijn gevaarlijke monsters. Maar voor de defensie van onze kust zijn ze onwaardeerbaar. Onze zeegaten zitten nu al potdicht; de haveningangen zijn nog open. Maar al onze mijnenleggers liggen met de dekken en de ruimen vol mijnen voortdurend onder stoom. Een telegrammetje van den opperbevelhebber en ze varen uit om het sluitstuk van de barrière te leggen. Dan is de versperring volledig en blijven alleen de muizengaatjes open die uitsluitend onze marine kent, waardoor de eigen schepen zullen kunnen varen, maar die door een vreemd vaartuig nooit te vinden zijn. Een belangrijk werk verricht de mijnendienst. Maar een verantwoordelijk en gevaarlijk werk. De mannen op de mijnenvegers zijn voortdurend in doodsgevaar. Mochten straks de versperringen gecompleteerd moeten worden, dan komt voor de mijnenleggers het zwaarste en het gevaarlijkste werk aan, want de nieuwe mijnevelden moeten aansluiten aan de reeds gelegde, en hoe licht is een van die oude mijnen- een eindje van zijn plaats geschoven.

Begeerlijk is de dienst op de mijnenvegers en de mijnenleggers waarlijk niet. Maar de mannen, die er toe geroepen worden, gaan. Zij doen hun plicht en de Hollandsche humor begeeft hun niet. In de machinekamer doen ze fluitend hun werk, uit de kombuis klinkt vroolijk lachen en in het volksverblijf verorberen ze smakelijk koffie met kuch.